

Predgovor

Skripta *Objektno orijentisano modelovanje na jeziku UML* nastala su kao prateći materijal za kurseve koje je autor držao na Elektrotehničkom fakultetu u Beogradu i na drugim mestima. Skripta predstavljaju preliminarni materijal, odnosno izbor i sažetak iz autorove istoimene knjige koja je u perspektivi. Skripta su namenjena za nastavu u okviru odgovarajućih kurseva. Zamišljena su kao priručnik, a ne kao referentni niti kompletni izvor gradiva. Ona se zbog toga ne mogu smatrati potpuno autonomnim udžbenikom, jer se donekle oslanjaju na detaljna objašnjenja koja se daju na predavanjima ili će biti izložena u pomenutoj knjizi. Autor ipak veruje da će ovaj materijal biti od velike koristi svima koji se bave softverskom praksom.

U cilju bolje podrške studentima i ostalim čitaocima, skripta su proširena *Praktikumom* koji sadrži mnoštvo primera sa objašnjenjima, zadataka za vežbu sa rešenjima, kao i kratko uputstvo za korišćenje paketa Rational Rose, danas najpopularnijeg alata za objektno orijentisano modelovanje. Autori veruju da će ovi prilozima znatno pomoći u savladavanju najvažnijih elemenata objektnog modelovanja i jezika UML, kao i da će obezbediti početne uslove za rad u jednom modernom razvojnom okruženju za modelovanje.

Ovaj tekst je namenjen studentima, nastavnicima i polaznicima kurseva, kao i svim softverskim inženjerima, projektantima, programerima i rukovodiocima softverskih projekata koji žele da ovladaju modernom tehnologijom objektno orijentisanog softverskog inženjerstva, na nivou na kome se ona u svetu primenjuje u poslednjih nekoliko godina. Podrazumeva se da čitalac poznaje osnovne koncepte objektno orijentisanog programiranja koje podržavaju svi klasični objektno orijentisani programski jezici (npr. C++ ili Java), a to su: klasa, atribut, operacija, konstruktor i destruktork, objekat, nasleđivanje i polimorfizam. Tekst polazi od tog nižeg nivoa objektnog programiranja i objašnjava principe vizuelnog objektnog modelovanja softvera koji predstavljaju prirodnu nadogradnju objektnog programiranja.

Autor još jednom želi da naglasi da se ovo izdanje ne može smatrati sasvim kompletnom i referentnom knjigom. Skripta su zamišljena kao koncizan i ureden materijal koji prati usmena izlaganja na kursevima ili pomenutu knjigu. Autorov cilj je bio da se brzo obezbedi materijal koji bi olakšao praćenje predavanja, ali i predstavljao izvor materijala za vežbanje. Zbog toga ovo izdanje ima nekoliko nedostataka koji ga i kvalifikuju samo kao skripta. Prvo, tekst se dobrim delom sastoji od kraćih teza koje navode elementarne iskaze, ponekad bez detaljnih objašnjenja. Drugo, na mnogim mestima tekst je potrebno dopuniti novim slikama, ili je notacija na postojećim slikama nekonzistentna sa objašnjenjima u tekstu. Ovo nisu slučajne greške, već posledica toga što su slike rađene alatom Rational Rose koji još uvek ne podržava u potpunosti UML notaciju. Na ovakvim mestima, dakle, relevantne su definicije iz teksta, ali su i slike dovoljno razumljive, dok je u tekstu povremeno ukazano na ove nekompatibilnosti. Treće, ovo izdanje ne poseduje neke elemente koje bi trebalo da poseduje jedna potpuna knjiga: rečnik i spisak literature. Najzad, ovaj materijal nije recenziran.

Autor i koautori su uložili maksimalne napore da ovaj materijal ne sadrži greške. Ipak, sve sugestije, korekcije i primedbe čitalaca više su nego dobrodošle.

U Beogradu, januara 2001.
Dragan Milićev